

Hoe zuiver is onze koffie? (1972)

Sieth Delhaas

Weerwoord, februari 1972

‘En dan is er koffie’. Een kreet die op het ogenblik te pas en te onpas wordt gelanceerd. Koffie, miljoenen kopjes worden er dagelijks over de hele wereld genuttigd. Het is een ‘onmisbaar’ levensvocht geworden. Iedere dag opnieuw is het er. Soms lezen we in de krant, dat de koffie zoveel centen duurder wordt. We merken het op, maar drinken er geen kopje minder om. Trouwens denken we ooit bij het kopje koffie, dat voor menige onaantrekkelijke vergaderavond als lokkertje wordt gebruikt, wel eens na over de herkomst?

Geleerd op school, dat koffie onder andere uit Centraal-Afrika (Angola) en Zuid-Amerika komt, daarmee houdt de kennis vaak op.

Heel wat Wereldwinkels, maar ook andere groepen, verkopen INDIO koffie uit Guatemala. Een prima koffie, gemalen of in bonen, verkrijgbaar tegen een prijs, die nauwelijks verschilt van de gelijkwaardige kwaliteit die wij gedachteloos plegen te kopen van D.E., Van Nelle, Albert Heijn, de Gruyter, al naar gelang of wij de voorkeur geven aan punten, zegeltjes of procenten.

In deze tijd van bewustwording moeten we ook maar eens af van die gedachteloze koffiekoperij. Daarom heel kort het verhaal van Fedecocagua.

Zoals overal elders in Amerika zijn de oorspronkelijke bewoners van Guatemala, van de Maya's afstammende Indianen, teruggedrongen door blanken, die de beste grond inpikten. De Indianen resteerde slechts een klein lapje, met de opbrengst waarvan zij niet in eigen onderhoud konden voorzien. Zij verhuurden zich tegen hongerloontjes aan de grootgrondbezitters om op hun koffie-, katoen-, mais- of bananenplantages te werken. De koffieopbrengst, die ze van hun eigen lapje grond haalden, verkochten ze gedwongen, bij gebrek aan kennis, aan de koffie-opkopers, die minimale prijzen betaalden, Uitzicht dat deze ellende zou veranderen is even in het begin van de jaren vijftig geweest. President Jacobo Arbenz trachtte een landhervorming te realiseren, natuurlijk tegen de wil van de grootgrondbezitters, maar met het aantasten van de belangen van de Amerikaanse bananenmaatschappij United Fruit in Guatemala, tekende hij zijn eigen vonnis. Hij werd verjaagd, naar men zegt met behulp van de Amerikaanse CIA en sindsdien volgen extreemrechtse dictaturen elkaar op, waarbij alleen al tussen 1960 en 1975 15.325 mensen ‘verdwenen’, of liever, werden vermoord.

Alfredo Hernandez, een Gualtemateeks landbouwkundig ingenieur is in 1964 begonnen om de kleine koffieplanters in koöperatief verband bijeen te brengen om ze te onttrekken aan de willekeur van de koffie-opkopers. Het is hem in zoverre gelukt, dat er nu ongeveer 40 koöperaties zijn waarin 5.000 koffieplanters zijn ondergebracht. Daar ontbreken nog 50.000 niet georganiseerde boeren aan. Zouden deze ook toetreden dan zou 10 tot 15% van de totale

koffieproductie van Guatemala in handen zijn van een ideële commerciële onderneming. Belangrijk daarbij is, dat de prijs voor hun koffie 85% hoger is dan ze van de opkopers krijgen.

In Fedecocagua-verband, zoals de organisatie is genoemd, wordt de koffie niet meer alleen in de bes verhandeld, maar worden ook grote partijen exportkoffie afgeleverd. Dank zij de medewerking van verschillende grote organisaties voor ontwikkelingsamenwerking zijn er in de afgelopen tien jaar pelterijen, wasserijen en drooginstallaties gevestigd, waardoor redelijk betaald werk verschaft wordt aan grote groepen mensen.

Intussen heeft dit ook geleid tot een grote mentaliteitsverandering van de Indiaanse kleine planter. Een groter gevoel van saamhorigheid, eigenwaarde en geloof in eigen mogelijkheden is gegroeid, waardoor tegenspel geleverd kan worden tegen grootgrondbezit en kapitaal.

Aan de andere kant organiseert de Fedecocagua kursussen om kwaliteit en opbrengst van de koffie te vergroten, boeren en hun familie krijgen nu onderwijs (60% van de leden was analfabeet). Analfabeten zijn van kiesrecht uitgesloten, dus ook politiek wordt hun stem van groter betekenis.

Al deze suksessen van de bij de Fedecocagua aan gesloten boeren is niet aan de aandacht van de grootgrondbezitters ontgaan. Zij leveren tegenspel, waardoor de organisatie ernstig wordt bedreigd. Politiek, wereldmarktprijzen, kapitaal, bereidheid van de ontwikkelingsamenwerkingsorganisaties om geld te investeren zijn belangrijke factoren in de strijd.

INDIO koffie is nog geen 'begrip' op de Nederlandse markt. Verkoop via Wereldwinkels en sympathiserende groepen alleen is niet voldoende.

Stichting OntwikkelingsSamenwerking (S.O.S.) ziet ook mogelijkheden via de normale handel deze koffie op de markt te brengen, maar dan zal het met INDIO meer bekendheid moeten krijgen.

Wil je dus een klein beetje praktische hulp bieden aan Indiaanse boeren in Guatemala, waarvan intussen de zin al bewezen is, maar waarvan het voortbestaan op het spel staat, drink dan voortaan zuivere koffie. Neem de moeite INDIO koffie te vragen bij de Wereldwinkel in je woonplaats. Is het er niet, vraag dan zelf de informatiemap over Guatemala koffie aan bij de S.O.S., Holzstraat in Kerkrade. Daarin staat heel uitgebreid en gefundeerd wat voor mogelijkheden de S.O.S. ziet, met onze hulp, voor de uitgezogen Indiaanse boeren, waardoor in Guatemala op den duur wel eens een andere politieke wind zou kunnen gaan waaien.